

Höstterminen 2024

**OBS! DET ÄR VIKTIGT ATT LÄSA
DENNA KURSBESKRIVNING NOGGRANT!**

Kursbeskrivning Folkrätt (6 hp)

Allmänt om kursen

Grundkursen i folkrätt är en obligatorisk kurs inom ramen för juristprogrammet och filosofie kandidatexamen i rättsvetenskap vid Stockholms universitet. Den läses på den femte terminen.

Innehåll och målsättning

Den övergripande målsättningen med kursen är att studenterna ska kunna lösa och analysera folkrättsliga frågor samt att de ska kunna förstå och kritiskt bedöma folkrättens procedurer och materiella regler liksom folkrätten som ett system.

Kursen omfattar fyra veckors studietid och börjar med en introduktion åtföljd av den första föreläsningen. Undervisningen omfattar både föreläsningar och seminarier.

Kursen innehåller följande kursmoment:

Kursen inleds med folkrättens allmänna del (rättskällor, subjekt, jurisdiktion och immunitet, statsansvar, förhållandet till nationell rätt, tvistlösning). Den fortsätter med vissa speciella delar (skyddet av individen inklusive mänskliga rättigheter, våldsanvändning, gemensamma nyttigheter [havet, miljön], ekonomi). Kursen avslutas med praktikseminarium som omfattar en fallstudie och en förhandling. Se vidare nedan, ss 5-7.

Jämfört med tidigare år har undervisningen fr o m hösten 2024 skurits ner till följd av nedskärningar, vilka beror på bl a kraftigt ökade lokalkostnader och reellt minskade anslag (dvs anslagen har inte höjts i samma takt som inflationen). Därför har en föreläsning och ett seminarium tagits bort.

Förväntade studieresultat

Se nedan under "Närmare om kursens uppbyggnad".

Pedagogiken

Undervisningen ges i form av videoföreläsningar, problemorienterade levande föreläsningar ("problemföreläsningar"), rättsfallsseminarier och ett praktikseminarium.

För att underlägga studierna finns i Athena tre inlärningsaktiviteter och funktioner: 1) diskussionsforum, 2) kunskapskontroll samt 3) checklista. Dessa är kopplade till respektive kursmoment (A, B, C etc). I slutet av varje kursmoment kan studenter delta i diskussionsforum och kunskapskontroll för det aktuella kursmomentet. Diskussionsforumet ska framförallt drivas av studenterna; lärare som medverkar i respektive kursmoment kan göra enstaka nedslag men studenterna kan ej förvänta sig att lärarna kommer att svara på alla frågor i diskussionsforumet. Det kommer inte att ske någon uppföljning av hur enskilda studenter presterat i funktionen "kunskapskontroll"; den är endast avsedd för att studenterna själva ska se vad de kan. När ett kursmoment är avslutat kan studenten kontrollera att denne genomfört samtliga aktiviteter genom att markera det som genomfört. Dessa tre inlärningsaktiviteter och funktioner är ej obligatoriska utan syftar endast till att stödja studenterna i deras inläring. Studenterna uppmuntras likväl att genomföra dem, framförallt för egen inläring. En positiv bieffekt är att det ger lärarna möjlighet - genom funktionen "checklista" - se i vilken grad de olika kursmomenten har slutförts, vilket underlättar vid utvärdering av kursen.

Videoföreläsningarna är av katederföreläsningsart och behandlar på ett översiktligt sätt de saker som tas upp i läroboken. Syftet med dessa föreläsningar är att underlätta inläringen, särskilt av kurslitteraturen. För många studenter kan det gå bra att klara lärandemålen utan att ha sett videoföreläsningarna, men de brukar vara uppskattade av studenterna som ett komplement.

De levande föreläsningarna är problemorienterade ("problemföreläsningar") och kommer att ägnas åt besvärliga frågor och åt kritiskt problematiserande enligt den s k Stockholmsmodellen. Det förutsätts att man inför problemföreläsningarna har inhämtat grunderna i respektive kapitel genom att ha sett och lyssnat på videoföreläsningarna och/eller läst relevant kurslitteratur. Vid tidsbrist i inläsning inför en problemföreläsning räcker det alltså med att studenten gör ett av dessa moment. Inför varje problemföreläsning kommer det att läggas upp anvisningar om hur studenterna bäst kan förbereda sig, t ex genom att fundera på vissa frågor.

Rättsfallsseminarierna, dvs seminarierna 1-3, kommer att ägnas åt 2-3 fall per seminarium. Seminarierna 1 och 2 äger rum på svenska, medan seminarium 3 sker på engelska. Under praktikseminariet, seminarium 4, analyseras en konkret situation på djupet, varefter studenterna i ett förhandlingsspel ska föreslå lösningar. Aktivt deltagande vid minst ett av seminarierna 1-2 samt närvaro på seminariet på engelska (seminarium 3) och praktikseminariet (seminarium 4) är obligatoriskt. Med aktivt deltagande avses att studenten ska ha förberett uppgifter inför seminarierna samt delta i analys och diskussionen kring uppgifterna under seminarierna.

Endast aktivt deltagande i den grupp i vilken studenten är registrerad räknas som giltig närvaro.

Ingen dispens ges för närvaro på praktikseminariet eller det rättsfallsseminarium som ges på engelska.

Samtliga obligatorier ska vara uppfyllda innan betyg för kursen kan registreras och expedieras.

Det kommer i slutet av kursen att erbjudas ett uppsamlingsseminarium där studenter som missat två rättsfallsseminarier kan komplettera ett av de seminarier som missats för att därmed uppnå närvarokravet. Studenten förväntas då ensam redogöra för frågor som hör till en uppgift kopplad till det aktuella rättsfallsseminariet. Ytterligare frånvaro kan ej kompletteras utan då hänvisas studenten till att fullgöra obligatorium i samband med nästkommande termin. Komplettering av praktikseminarium är ej möjlig.

I slutet av kursen kommer det vara ett undervisningstillfälle med frågor inför tentan. Studenterna har möjlighet att lämna in frågor senast kl 15 dagen före via Athena.

Vidare kommer det att vara ett undervisningstillfälle där aktuella händelser och utveckling i Sverige och omvärlden med bäring på folkrätt tas upp.

Notera att det **inte** är så att allt som är viktigt tas upp under undervisningen. En del material presenteras tillräckligt väl genom t ex läroboken, och det är då onödigt att ta upp dyrbar undervisningstid med sådant material.

Som nämnts innehåller kursen ett seminarium på engelska samt finns det i såväl kompendiet som materialsamlingen en del engelskspråkiga texter. För en del studenter kan detta innebära svårigheter. Till kursen finns en svensk-engelsk ordlista (se nedan under litteratur). Det kan också nämnas att de flesta andra lärosäten har kursböcker i folkrätt på engelska.

Kritiska, samhällliga och vetenskapliga förhållningssätt (Stockholmsmodellen)

Enligt juridiska fakultetens skambeslut från 6 september 2016 ska studenterna få fördjupade kunskaper i och förståelse för centrala nationella och internationella juridiska ämnen och dessas samhällliga kontext. Studenterna ska vidare få en fördjupad förmåga att använda olika tolknings- och tillämpningsmetoder inom juridiken, samt göra kvalificerade bedömningar av komplexa juridiska frågeställningar. Studenterna ska genom olika pedagogiska medel tränas i kritiskt tänkande och argumentation, i sin förmåga att lösa juridiska problem samt i att uttrycka sig väl i tal och skrift.

Kursen i folkrätt sträcker sig därför bortanför det strikt rättsdogmatiska för att ge en god grund för studenterna att inta ett bredare spektrum av kritiska, principiella, samhällliga och vetenskapliga förhållningssätt. Enligt vår bestämda uppfattning blir man en bättre jurist – också i teknisk bemärkelse – om man har förmågan att resonera brett. 30 procent av betyget baseras på examination av frågeställningar som bedömer studenternas kritiska, principiella och vetenskapliga förhållningssätt till

folkrätten ("Stockholmsfrågor"). Lärobokens sjätte upplaga är uppdaterad i linje med detta, och kapitel 6-17 innehåller inledningsavsnitt som är avsedda att stimulera kritiska och vetenskapliga förhållningssätt.

Närmare om kursens uppbyggnad

Kursens uppbyggnad i stort

Undervisningen och examinationen kopplas till de förväntade studieresultaten på följande sätt:

Kunskap och förståelse

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

– visa kunskap i och förståelse av utvecklingen och uppbyggnaden av den internationella rättssystemet samt centrala folkrättsliga frågeställningar, inbegripet den internationella reglering som berör skyddet av den yttre miljön och ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter, och

- Examination: genom skriftlig tentamen (samt även i seminarierna).
- Undervisning: Under föreläsningarna ges en genomgång av olika frågor rörande folkrättens teoretiska grunder och folkrättens innehåll. Detta behandlas också i läroboken samt diskuteras ytterligare under rättsfallsseminarierna.

– visa kännedom om sambandet mellan internationell rätt och nationell rätt

– visa kunskap om sambandet mellan folkrätt och politik i såväl rättsbildning som rättstillämpning.

- Examination: genom godkänd närvaro på rättsfallsseminarierna (samt oftast genom tentamen)
- Undervisning: Sambandet mellan nationell rätt och folkrätt behandlas under föreläsningar, i läroboken och under rättsfallsseminarierna. Sambandet mellan folkrätt och politik värderas fortlöpande, inte minst under praktikseminariet. *Färdighet och förmåga*

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

– visa förmåga att med hjälp av relevanta juridiska metoder tillämpa och tolka folkrättsliga regler samt bedöma folkrättsliga problem, och

- Examination: genom skriftlig tentamen samt genom godkänd närvaro under seminarierna.

- Undervisning: Under föreläsningarna ges en genomgång av vissa metodfrågor. Detta behandlas också i läroboken samt diskuteras ytterligare under seminarierna.
 - visa förmåga att med hjälp av juridisk metod systematiskt, kritiskt och självständigt identifiera, formulera och analysera folkrättsliga frågeställningar samt i såväl nationella som internationella sammanhang och i dialog med andra grupper klart redogöra för slutsatserna av en sådan analys.
- Examination: genom skriftlig tentamen, rättsfallsseminarier (varav minst ett ska äga rum på engelska; jfr "internationellt sammanhang" i kurskraven) samt praktikseminariet.
- Undervisning:
 - Förmågan att identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar utvecklas efter hand under kursen genom undervisning och lärobok. I praktikseminariet utvecklas detta genom att studenterna får utveckla sin förmåga att föreslå och diskutera strategiska lösningar på sådana problem.
 - Under rättsfallsseminarierna och praktikseminariet ska studenterna i basgrupper redovisa svar på olika frågor. Minst ett av seminarierna ska äga rum på engelska. *Värderingsförmåga och förhållningssätt*

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- kritiskt bedöma och värdera folkrättsliga frågeställningar med hänsyn till relevanta samhällsliga frågor, särskilt beträffande mänskliga rättigheter och andra etiska aspekter.
- Examination: genom rättsfallsseminarierna och praktikseminariet samt den skriftliga tentamen, särskilt de s k Stockholmsfrågorna.
- Undervisning: i samband med föreläsningar och rättsfallsseminarier diskuteras olika samhällsliga och etiska aspekter, vilket också återfinns i inledningen till varje kapitel i läroboken.

De olika kursmomenten

Kursen följer dispositionen i läroboken Sverige och folkrätten.

Folkrätten är uppdelad i olika delämnena – källor, jurisdiktion, mänskliga rättigheter, havsrätt, etc. – som är mer eller mindre förbundna med varandra på olika sätt.

Faktum är att folkrätten i sig är lika bred och varierad som hela den svenska rätten, med allt från en allmän rättslära till processrätt, straffrätt, skadeståndsrätt (statsansvar), avtalsrätt (traktaträtt), statsrätt/konstitutionell rätt (FN-stadgan m.m.) och mer speciella materiella ämnen som havsrätt, miljö rätt och mänskliga

rättigheter. Det är viktigt att förstå sammanhanget mellan folkrättens olika delämnen, och hur det avspeglar sig i boken.

Grunderna finns i kapitlen 2–9 samt i viss mån i kapitel 11. Där presenteras först folkrättens källor, dvs. varifrån folkrätten kommer (kapitel 2). Detta är självfallet relevant för alla folkrättsliga frågor. Därefter förklaras trakträtten (kapitel 3), dvs. hur traktater (avtal) uppstår och fungerar. Även detta är relevant för alla folkrättens ämnen, liksom för alla de nationella rättsområden där internationella avtal ligger till grund för viss lagstiftning (vilket faktiskt gäller alla rättsområden). Sedan diskuteras förhållandet mellan folkrätt och nationell rätt, särskilt svensk rätt (kapitel 4). Även detta är ett allmängiltigt ämne, men det är praktiskt sett aktuellt i första hand i de fall då individer (fysiska eller juridiska personer) är direkt berörda, t.ex. mänskliga rättigheter eller internationella ekonomiska frågor. I kapitel 5 förklaras vad som är ett folkrättssubjekt samt diskuteras staten, som kan sägas vara det grundläggande folkrättssubjektet, på samma sätt som den fysiska personen kan sägas vara det grundläggande rättssubjektet i den nationella rättsordningen. En annan viktig typ av rättssubjekt är internationella organisationer, vilka presenteras i kapitel 6. Den viktigaste internationella organisationen, Förenta Nationerna (FN), introduceras i kapitel 6, men en särskilt viktig aspekt, den kollektiva säkerheten, behandlas i kapitel 11. FN-stadgan innehåller en del grundläggande, ”konstitutionella” principer, och FN kan sägas vara det främsta uttrycket för staternas vilja att organisera sig, ungefär som vi i Sverige har regering, riksdag, kommuner etc., även om jämförelsen inte ska dras för långt.

I kapitel 7 tar vi upp reglerna om jurisdiktion, vilka anger när en stat kan utöva sin lagstiftande, dömande och verkställande makt. Även detta är en allmängiltig fråga, men i folkrättsliga sammanhang är det främst den straffrättsliga aspekten som blir aktuell. Detta kapitel har därför en uppenbar koppling till kapitel 13, den internationella straffrätten, men det är också nödvändigt som bakgrund för att förstå mycket av havsrätten.

Statsansvar (kapitel 8) är ett slags skadeståndsrätt, med den skillnaden gentemot den svenska rätten att det handlar om både inom- och utomobligatoriskt ansvar, dvs. ansvar såväl inom ett avtalsförhållande som enligt allmän folkrätt. Detta delämne är relevant för alla materiella folkrättsområden, eftersom statsansvar handlar om verkningarna av att en stat bryter mot de materiella reglerna, men särskilt nära är kanske kopplingen till den internationella miljörätten, eftersom ersättningsfrågor är centrala inom detta område. En av de frågor som ofta av tradition har presenterats i kapitel om statsansvar, nämligen expropriation, behandlas i denna bok i kapitel 17.

Alla rättsområden behöver mekanismer för tvistlösning, så även folkrätten (kapitel 9). Detta område har sin motsvarighet i den svenska process- och förvaltningsprocessrätten, men i folkrätten på grundkursnivå blir behandlingen mindre teknisk, eftersom blott en liten del av alla tvister blir föremål för formella tvistlösningsprocedurer.

I kapitel 10 tar vi steget över till den materiella rätten då detta kapitel behandlar våldsanvändning, ett ämne som har en nära koppling till tvistlösning, men också till FN (kapitel 11), till den humanitära rätten (kapitel 13) och även till den internationella straffrätten (kapitel 14).

Kapitel 12 handlar om de mänskliga rättigheterna (MR). Dessa gäller generellt för förhållandet mellan stater och individer, även om det förstås också finns andra folkrättsliga områden som är direkt relevanta för individer. Kapitel 13 behandlar den internationella humanitära rätten, som reglerar krigföring, dvs. *hur* våld får användas, snarare än *förutsättningarna* för att tillgripa våld (kapitel 10). Dessa rättsregler skyddar individer i väpnad konflikt och kompletterar på så sätt de mänskliga rättigheterna. Den internationella straffrättsens regler (kapitel 14) stadgar om individuellt ansvar för vissa svåra överträdelser av våldsförbudet (kapitel 10), de mänskliga rättigheterna (kapitel 12) och den internationella humanitära rätten (kapitel 13). Detta kapitel innehåller också ett avsnitt om terroristbekämpning.

Havsrätten (kapitel 15) behandlar vad som gäller inom de olika havsrättsliga områdena. Här finns aspekter som rör jurisdiktion, men också t.ex. miljörättsliga regler. Miljörätten (kapitel 16) handlar om de olika regleringar som finns om global och annan gränsöverskridande påverkan på miljön. Till en del är det fråga om administrativa ("förvaltningsrättsliga") regler som syftar till att förebygga problem, men också om skadeståndsrättsliga regler som handlar om återställande och ersättning när en skada uppkommit, vilket pekar mot statsansvaret. Det sista kapitlet, kapitel 17, handlar om internationell ekonomisk rätt. Detta omfattar dels internationell handelsrätt, som utgörs av ett antal multilaterala regler som stater ska tillämpa för att underlätta handel, dels internationell investeringsrätt, som till största delen bygger på bilaterala avtal, där även icke-statliga aktörer – framförallt företag – har en roll.

Skriftliga och muntliga övningar

Förutom tentan innehåller kursen inga skriftliga övningar. Syftet med seminarierna är att ge övning i att redogöra för viktiga rättsfrågor och träna studenterna i muntlig framställning. Det krävs **aktivt** deltagande. Studenterna delas in i basgrupper och redovisning sker basgruppsvis. Se vidare nedan om förberedelser inför undervisningen.

Obligatorier

Det krävs aktivt deltagande vid minst ett av seminarierna 1-2. Därutöver är närvaro på praktikseminariet samt seminariet på engelska obligatoriskt, 100 %.

Internationella och komparativa inslag på kursen

Folkrätten är till sin natur internationell. I kursen förekommer vissa inslag av komparation med t ex EU-rätten samt mellan olika nationella rättsordningar vad avser implementeringen av folkrätten.

Samverkan med det omgivande samhället

I undervisningen i folkrätt berörs politiska, sociala och ekonomiska frågor ständigt. Flera av lärarna har lång praktisk erfarenhet. Ämnet innehåller en föreläsning av praktiker om aktuella frågor.

Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort

Kursen anknyter till kurserna i IP-rätt, statsrätt (bl a mänskliga rättigheter) och Europarätt. Även andra ämnen har direkt anknytning till folkrätten, t ex immaterialrätten, som till stor del bygger på internationella konventioner. Det ökade genomslaget för de mänskliga rättigheterna påverkar alla rättsområden.

För att förstå ämnet krävs det grundläggande kunskaper i statsrätt, straffrätt, processrätt och central civilrätt.

Krav för deltagande i undervisningen

Registrering

En student som avser att läsa en kurs ska vara registrerad senast andra kursdagen.

Studenter som aldrig tidigare varit registrerade på kursen och som vill läsa den måste registrera sig.

Den som genomgått kursen vid tidigare tillfälle får endast tillträde till undervisningen i mån av plats.

Omregistrering

Omregistrering på kursen görs främst av kursadministratören.

Avregistrering

Studenter som av olika anledningar inte avser att läsa kursen måste avregistrera sig inom tre veckor efter kursstart. Detta görs via ditt studentkonto i Ladok. Detta är av stor vikt då ni på så sätt räknas som förstagångsregistrerade när ni registrerar er nästa gång och därmed är garanterade en plats i gruppundervisningen. Sista datum för tidigt avbrott beräknas från måndagen i den vecka som kursen startar och tre veckor framåt. Sista dag är alltid en söndag.

Obs! Avregistreringar kan få konsekvenser för din rätt att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information!

Gruppindelning

För att kunna anmäla dig till en grupp i Athena måste du vara registrerad på kursen. De studenter som inte har läst kursen tidigare har förtur till undervisningen och får välja grupp först. Tiden för registrering anges på kurshemsidan. För omregistrerade finns det möjlighet att delta i gruppundervisningen endast i mån av plats samt efter principen "först till kvarn".

Studieanvisningar

Läroböcker

Tentamen är skriven på ett sådant sätt att lagboken inte ska vara nödvändig.

1. Ove Bring, Mark Klamberg, Said Mahmoudi och Pål Wrangé, Sverige och folkrätten, 6 uppl., 2020 Norstedts förlag
2. Said Mahmoudi (red), Folkrättsliga texter, 5 uppl., Norstedts Juridik, 2021
3. Per Ahlin, Mänskliga rättigheter i Sverige, Europa och världen, Stiftelsen Juridisk fakultetslitteratur, 2021, särskilt kapitlet 1, 3-5.

<https://firebasestorage.googleapis.com/v0/b/sjf-oala71da.appspot.com/o/publications%2Fa7fb42f0-0be9-11ec-89171bfaa51d51b7.pdf?alt=media&token=03ee12b7-47c8-463da48f-82d2d51e6bfc>

Alternativt David Fisher, Mänskliga rättigheter: En introduktion, 9 uppl. 2020, Norstedts Juridik, (8 uppl från 2017, 7 uppl från 2015, 6 uppl från 2012 går också bra).

4. Textkompendium i Folkrätt. Kommer att vara klart till kursstart i pdf-form; det kommer att finnas tillgängligt digitalt under tentan.

Frivillig bredvidläsning :

5. Katinka Svanberg, Introduktion till traktaträtten - en lärobok i traktaträtt, 5 uppl., 2015, Norstedts Juridik, 112 sidor. Denna bok utgjorde tidigare kursfordran och innehåller en lättfattlig introduktion till traktaträtten.
6. Ove Bring & Said Mahmoudi, Internationell våldsanvändning och Folkrätt, Norstedts Juridik, 2006, 208 sidor. Denna bok har också utgjort kursfordran tidigare, och kompletterar framför allt kapitel 10 i läroboken.
7. En bok i internationell straffrätt för att komplettera kapitel 7 och 14 i läroboken:
 - Lagföring i Sverige av internationella brott, Mark Klamberg (red.), 2020 Jure, 418 sidor. Denna bok innehåller redogörelse för och analys av svenska rättsfall samt hur folkrätt och svensk rätt samverkar inom området.

alternativt

- Internationell straffrätt, Petter Asp, andra upplagan, 2014 Iustus förlag, 162 sidor. Denna bok utgör kursfordran i straffrätt och har en något bredare definition av vad som är internationell straffrätt där bl.a. EU-straffrätt inkluderas.
8. Katinka Svanberg och Ove Bring, FN-stadgan och världspolitiken – Om folkrättens roll i en föränderlig värld, 5 uppl, 2019, Norstedts Juridik. Detta omfattande verk kompletterar framförallt kapitel 10 och 11.
 9. Folkrättslig engelsk-svensk ordlista, se länk till den under kursmaterial

10. Per Ahlin, Folkrätten i regeringsformen (Jure, 2019). Denna bok kompletterar bl a kapitel 3.

Förberedelser inför undervisningen (se även ovan om kursens uppbyggnad)

De **problemorienterade levande föreläsningarna** ("**problemföreläsningarna**") kommer att fokusera på svåra och intressanta moment i kursen och kommer till stor del att utgöras av diskussion. Till föreläsningarna finns Powerpoint-bilder liksom videoföreläsningar och läsanvisningar, vilka anges i Athena under "planer". Inför varje problemföreläsning förväntas studenterna ha förberett sig genom att ha lyssnat på motsvarande videoföreläsning och/eller läst relevanta avsnitt av kurslitteraturen samt ha med sig materialsamlingen (Folkrättsliga texter).

Seminarieundervisningen består av fyra undervisningstillfällen – tre rättsfallsseminarier och ett praktikfallsseminarium om tre timmar. Seminarielärarna kommer i den grad som är möjligt följa en och samma seminariegrupp. Under rättsfallsseminarierna ska studenterna befästa kunskaper samt uppöva förmågan att analysera och att lösa problem. Inför varje seminarietillfälle förväntas studenterna ha läst det material som anges i textkompendiet samt försökt lösa de diskussionsfrågor som finns förberedda.

Studenterna indelas i basgrupper, och varje basgrupp ska vara inlästa på hela seminariematerialet. Varje grupp bör träffas "live" inför varje seminarium, gärna i samband med annan undervisning; därför har vi lagt in särskilda planeringar för seminarieförberedelser i Athena. För att underlätta arbetet rekommenderas ni att inbördes dela upp huvudansvaret för de olika diskussionsfrågorna, men i basgruppsmöte inför seminarietillfälle bör ni diskutera *samtliga* frågor. Varje student förväntas alltså kunna besvara varje fråga. Läraren kommer inte att ge föreläsningar under dessa seminarier, utan det är rättsfallen och studenternas analys kring dessa som står i centrum. Ytterligare anvisningar finns i textkompendiet.

Praktikseminariet: Seminariet inleds med en analys av en aktuell situation utifrån ett i första hand folkrättsligt och i andra hand politiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Studenterna och läraren ska, som en bakgrund, diskutera hur situationen har uppstått och därefter göra folkrättsliga bedömningar av skeendet. Seminariet innehåller moment från flera delar av folkrätten, t ex våldsförbudet och rätten till självförsvar, FN, NATO, nationella och internationella domstolars jurisdiktion, internationella straffrätt, internationell humanitär rätt samt havsrätt. Om tid finns ska det även diskuteras vilka vägar ur krisen som kan finnas. Syftet är att uppöva förmågan att analysera en kris samt se folkrättens eventuella roll i skeendet.

Den andra delen av seminariet ska utgöras av förberedelser för en förhandling samma situation. Studenter ska spela delegater inför ett internationellt möte. Diskussionen ska utgå från situationen såsom den ser ut när seminariet äger rum. Syftet är att uppöva förmågan att förhandla med andra parter samt att se folkrättens eventuella roll i politiska förhandlingar.

För att förbereda sig för praktikseminariet bör studenterna träffas i sina basgrupper och diskutera såväl de folkrättsliga som de politiska och strategiska frågorna. a) Vad vill parten X uppnå? b) Vad är dess minimum ("red lines")? c) Vilka folkrättsliga argument finns för den positionen? Eftersom situationen utvecklas rekommenderas ni att följa nyhetsflödet.

Händelser och utveckling i omvärlden

I undervisning och examination kan lärare anknyta till händelser och utveckling i omvärlden. Därför uppmuntras studenterna att på egen hand följa världsutvecklingen i media, inklusive professionellt redigerade dagstidningar och andra massmedia som arbetar enligt vedertagna kriterier för sanningsenlighet och relevans.

Examination

Som angivits ovan är det svårt att examinera alla förväntade studieresultat genom en skriftlig tentamen, varför examinationen genom den skriftliga tentamen kompletteras med krav på aktiv närvaro vid seminarierna (se ovan). Det påminns också om att det **inte** är så att allt som är viktigt tas upp under undervisningen. En del material presenteras tillräckligt väl genom t ex läroboken, och det är då onödigt att ta upp dyrbar undervisningstid med sådant material.

I princip ska studenters prestationer bedömas mot de förväntade studieresultaten. Prestationen på en skriftlig tentamen kan förstås inte ge en fullständig bild av studentens kunskaper och färdigheter, men av praktiska skäl går det inte att basera betygen på något annat material. Av kursens budget används mer än 1/3 till examination.

Examinationsmoment

Examination sker genom aktivt deltagande vid de obligatoriska seminarierna samt en skriftlig tentamen.

Tentamen sker genom examinationsalternativ 4 – Allt tillåtet, med undantag för egen elektronisk utrustning för kommunikation och/eller möjlighet till internetuppkoppling.

På tentamen kan betygen AB, BA, B och U erhållas enligt de betygs-kriterier som framgår nedan. Vid bedömning tas särskild hänsyn till att svaren visar studenten har ett reflekterande, vetenskapligt och/eller kritiskt förhållningssätt till respektive fråga.

Tentamen utgörs av en skriftlig salstentamen. Skrivtiden är tre timmar. På tentamen kan totalt 20 poäng erhållas. Tentamen innehåller två moment: del I med fem flervalsfrågor (sammanlagt 5 p) och del II bestående av två problemorienterade frågor med essäinslag (sammanlagt 15 p). Fr o m HT 2023 gäller alternativ 4 för hela tentan. I del II finns inslag om 6 p som kräver kritisk eller samhällelig reflektion ("Stockholmsfrågor"). Utöver sedvanlig skala för betyg, krävs minst 3 p på dessa reflekterande inslag för godkänt betyg.

Tillträde till examination

För tillträde till tentamen krävs att studenten är registrerad på kursen.

Samtliga obligatorier ska vara uppfyllda innan betyg för kursen kan registreras och expedieras.

Anmälan till tentamen

Tentamensanmälan ska som huvudregel göras i Ladok senast 10 kalenderdagar före dag för tentamen (undantag kan behöva göras vid t.ex. röda dagar).

Anmälan till tentamen förutsätter registrering på kursen. En student som inte anmält sig kan inte beredas plats på tentamen. Alla studenter har rätt att istället för ordinarie betygsskala (AB, Ba, B och U) få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursadministratören minst 10 kalenderdagar före den skriftliga tentamen. Finns behov av extra åtgärder i samband med tentamen på grund av funktionsnedsättning ska detta anmälas till kursadministratören (se nedan under "Funktionsnedsättning").

Handlingar som ska medtas vid tentamen

Till tentamen ska godkänd legitimation medtas. Som godkänd legitimation räknas körkort, pass och id-kort med aktuell giltighetstid. Som godkänd legitimation räknas även högst tre månader gammal polisanmälan som anger att tentandens id-handling är stulen eller förlorad. Även utländska identitetshandlingar godkänns, företrädesvis pass och id-kort.

Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler

Studenterna ska vara på plats minst en kvart före tentamens starttid.

Vid tentamen i folkrätt alternativ 4. Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på [regler examination](#). Förekomsten av otillåtna hjälpmedel, anteckningar och liknande samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

Numera genomförs tentorna i allmänhet med tentamenstjänsten Inspira. För de tentor som genomförs på papper gäller följande.

- Endast svar på Juridiska institutionens svarsark rättas om inte annat angivits i instruktionerna.
- Kontrollera att alla uppgifter på omslagsarket och svarsarken är korrekta och fullständiga.

- Omslagsarket ska alltid lämnas in. Detta gäller även om tentanden väljer att lämna in blankt. Om tentanden väljer att lämna in blankt får inga svarsark lämnas in.
- Observera att samtliga studenter omedelbart ska sluta skriva när tentamensvakterna meddelar att tiden är slut. Det innebär att tentanderna då saknar rätt att avsluta en mening m.m. Om tentanden behöver ytterligare tid för att fylla i uppgifter på omslagsark eller på svarsarken eller dylikt ska det övervakas av en tentamensvakt för att undanröja misstanke om fusk.

Betygskriterier

AB (med beröm godkänd)

- Kan, på ett mycket bra sätt, med utgångspunkt i folkrättslig juridisk metoddiskussion, tolka, tillämpa och analysera centrala rättskällor, rättsprinciper och rättsregler inom folkrätten, inklusive reglering av skyddet av den yttre miljön och behovet av ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter;
- har en god förmåga att utifrån kunskaper om folkrätten och dess vetenskapliga grund, analysera och bedöma utvecklingen och uppbyggnaden av det internationella rättssystemet inklusive rättsbildning, rättsprinciper, rättssubjekt och institutioner;
- kan, på ett mycket bra sätt, fördjupat bedöma och värdera folkrättens konfliktlösande och handlingsdirigerande roll i ett samhällsligt och etiskt perspektiv;
- kan, på ett bra sätt, utifrån kunskap om sambandet mellan nationell rätt och folkrätt, värdera detta samband, i synnerhet men inte uteslutande beträffande mänskliga rättigheter;
- kan, på ett bra och strukturerat sätt, inom ramen för en dynamisk pedagogisk process och med kritisk utgångspunkt i folkrättslig metod, identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar samt föreslå strategiska lösningar på dessa problem;
- kan, på ett mycket bra sätt, i nationella och internationella sammanhang, och i samverkan med andra, muntligt redogöra för och diskutera folkrättsliga frågor. Ba (icke utan beröm godkänd)

Ba

- Kan, på ett bra sätt, med utgångspunkt i folkrättslig juridisk metoddiskussion, tolka, tillämpa och analysera centrala rättskällor, rättsprinciper och rättsregler inom folkrätten, inklusive reglering av skyddet av den yttre miljön och behovet av ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter;
- har en god förmåga att utifrån kunskaper om folkrätten och dess vetenskapliga grund, analysera och bedöma utvecklingen och uppbyggnaden av det internationella rättssystemet inklusive rättsbildning, rättsprinciper, rättssubjekt och institutioner;
- kan, på ett godtagbart sätt, fördjupat bedöma och värdera folkrättens konfliktlösande och handlingsdirigerande roll i ett samhällsligt och etiskt perspektiv;
- kan, på ett bra sätt, utifrån kunskap om sambandet mellan nationell rätt och folkrätt, värdera detta samband, i synnerhet men inte uteslutande beträffande mänskliga rättigheter;
- kan, på ett godtagbart och strukturerat sätt, inom ramen för en dynamisk pedagogisk process och med kritisk utgångspunkt i folkrättslig metod, identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar samt föreslå strategiska lösningar på dessa problem;
- kan, på ett bra sätt, i nationella och internationella sammanhang, och i samverkan med andra, muntligt redogöra för och diskutera folkrättsliga frågor.

B (godkänd)

- Kan, på ett godtagbart sätt, med utgångspunkt i folkrättslig juridisk metoddiskussion, tolka, tillämpa och analysera centrala rättskällor, rättsprinciper och rättsregler inom folkrätten, inklusive reglering av skyddet av den yttre miljön och behovet av ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter;
- har en godtagbar förmåga att utifrån kunskaper om folkrätten och dess vetenskapliga grund, analysera och bedöma utvecklingen och uppbyggnaden av det internationella rättssystemet inklusive rättsbildning, rättsprinciper, rättssubjekt och institutioner;

- kan, på ett godtagbart sätt, fördjupat bedöma och värdera folkrättens konfliktlösande och handlingsdirigerande roll i ett samhällligt och etiskt perspektiv;
- kan, på ett godtagbart sätt, utifrån kunskap om sambandet mellan nationell rätt och folkrätt, värdera detta samband, i synnerhet men inte uteslutande beträffande mänskliga rättigheter;
- kan, på ett godtagbart och strukturerat sätt, inom ramen för en dynamisk pedagogisk process och med kritisk utgångspunkt i folkrättslig metod, identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar samt föreslå strategiska lösningar på dessa problem;
- kan, på ett godtagbart sätt, i nationella och internationella sammanhang, och i samverkan med andra, muntligt redogöra för och diskutera folkrättsliga frågor. U (underkänd)
- Ett eller flera tillkortakommanden som innebär att studenten inte når upp till de krav som ställs för betyget B.

Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga skalan

A

- Kan, på ett mycket bra sätt med utgångspunkt i folkrättslig juridisk metoddiskussion, tolka, tillämpa och analysera centrala rättskällor, rättsprinciper och rättsregler inom folkrätten, inklusive reglering av skyddet av den yttre miljön och behovet av ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter;
- har en mycket god förmåga att utifrån kunskaper om folkrätten och dess vetenskapliga grund, analysera och bedöma utvecklingen och uppbyggnaden av det internationella rättssystemet inklusive rättsbildning, rättsprinciper, rättssubjekt och institutioner;
- kan, på ett mycket bra sätt, fördjupat bedöma och värdera folkrättens konfliktlösande och handlingsdirigerande roll i ett samhällligt och etiskt perspektiv;
- kan, på ett mycket bra sätt, utifrån kunskap om sambandet mellan nationell rätt och folkrätt, värdera detta samband, i synnerhet men inte uteslutande beträffande mänskliga rättigheter;

- kan, på ett mycket bra och strukturerat sätt, inom ramen för en dynamisk pedagogisk process och med kritisk utgångspunkt i folkrättslig metod, identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar samt föreslå strategiska lösningar på dessa problem;
- kan, på ett mycket bra sätt, i nationella och internationella sammanhang, och i samverkan med andra, muntligt redogöra för och diskutera folkrättsliga frågor.

B

- Kan, på ett mycket bra sätt med utgångspunkt i folkrättslig juridisk metoddiskussion, tolka, tillämpa och analysera centrala rättskällor, rättsprinciper och rättsregler inom folkrätten, inklusive reglering av skyddet av den yttre miljön och behovet av ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter;
- har en god förmåga att utifrån kunskaper om folkrätten och dess vetenskapliga grund, analysera och bedöma utvecklingen och uppbyggnaden av det internationella rättssystemet inklusive rättsbildning, rättsprinciper, rättssubjekt och institutioner;
- kan, på ett mycket bra sätt, fördjupat bedöma och värdera folkrättens konfliktlösande och handlingsdirigerande roll i ett samhällsligt och etiskt perspektiv;
- kan, på ett bra sätt, utifrån kunskap om sambandet mellan nationell rätt och folkrätt, värdera detta samband, i synnerhet men inte uteslutande beträffande mänskliga rättigheter;
- kan, på ett bra och strukturerat sätt, inom ramen för en dynamisk pedagogisk process och med kritisk utgångspunkt i folkrättslig metod, identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar samt föreslå strategiska lösningar på dessa problem;
- kan, på ett mycket bra sätt, i nationella och internationella sammanhang, och i samverkan med andra, muntligt redogöra för och diskutera folkrättsliga frågor.

C

- Kan, på ett bra sätt, med utgångspunkt i folkrättslig juridisk metoddiskussion, tolka, tillämpa och analysera centrala

rättskällor, rättsprinciper och rättsregler inom folkrätten, inklusive reglering av skyddet av den yttre miljön och behovet av ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter;

- har en god förmåga att utifrån kunskaper om folkrätten och dess vetenskapliga grund, analysera och bedöma utvecklingen och uppbyggnaden av det internationella rättssystemet inklusive rättsbildning, rättsprinciper, rättssubjekt och institutioner;
- kan, på ett bra sätt, fördjupat bedöma och värdera folkrättens konfliktlösande och handlingsdirigerande roll i ett samhällligt och etiskt perspektiv;
- kan, på ett bra sätt, utifrån kunskap om sambandet mellan nationell rätt och folkrätt, värdera detta samband, i synnerhet men inte uteslutande beträffande mänskliga rättigheter;
- kan, på ett bra och strukturerat sätt, inom ramen för en dynamisk pedagogisk process och med kritisk utgångspunkt i folkrättslig metod, identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar samt föreslå strategiska lösningar på dessa problem;
- kan, på ett bra sätt, i nationella och internationella sammanhang, och i samverkan med andra, muntligt redogöra för och diskutera folkrättsliga frågor.

D

- Kan, på ett bra sätt, med utgångspunkt i folkrättslig juridisk metoddiskussion, tolka, tillämpa och analysera centrala rättskällor, rättsprinciper och rättsregler inom folkrätten, inklusive reglering av skyddet av den yttre miljön och behovet av ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter;
- har en god förmåga att utifrån kunskaper om folkrätten och dess vetenskapliga grund, analysera och bedöma utvecklingen och uppbyggnaden av det internationella rättssystemet inklusive rättsbildning, rättsprinciper, rättssubjekt och institutioner;
- kan, på ett godtagbart sätt, fördjupat bedöma och värdera folkrättens konfliktlösande och handlingsdirigerande roll i ett samhällligt och etiskt perspektiv;

- kan, på ett bra sätt, utifrån kunskap om sambandet mellan nationell rätt och folkrätt, värdera detta samband, i synnerhet men inte uteslutande beträffande mänskliga rättigheter;
- kan, på ett godtagbart och strukturerat sätt, inom ramen för en dynamisk pedagogisk process och med kritisk utgångspunkt i folkrättslig metod, identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar samt föreslå strategiska lösningar på dessa problem;
- kan, på ett bra sätt, i nationella och internationella sammanhang, och i samverkan med andra, muntligt redogöra för och diskutera folkrättsliga frågor.

E

- Kan, på ett godtagbart sätt, med utgångspunkt i folkrättslig juridisk metoddiskussion, tolka, tillämpa och analysera centrala rättskällor, rättsprinciper och rättsregler inom folkrätten, inklusive reglering av skyddet av den yttre miljön och behovet av ett hållbart utnyttjande av naturresurserna samt mänskliga rättigheter;
- har en godtagbar förmåga att utifrån kunskaper om folkrätten och dess vetenskapliga grund, analysera och bedöma utvecklingen och uppbyggnaden av det internationella rättssystemet inklusive rättsbildning, rättsprinciper, rättssubjekt och institutioner;
- kan, på ett godtagbart sätt, fördjupat bedöma och värdera folkrättens konfliktlösande och handlingsdirigerande roll i ett samhällligt och etiskt perspektiv;
- kan, på ett godtagbart sätt, utifrån kunskap om sambandet mellan nationell rätt och folkrätt, värdera detta samband, i synnerhet men inte uteslutande beträffande mänskliga rättigheter;
- kan, på ett godtagbart och strukturerat sätt, inom ramen för en dynamisk pedagogisk process och med kritisk utgångspunkt i folkrättslig metod, identifiera och formulera folkrättsliga frågeställningar samt föreslå strategiska lösningar på dessa problem;

- kan, på ett godtagbart sätt, i nationella och internationella sammanhang, och i samverkan med andra, muntligt redogöra för och diskutera folkrättsliga frågor.

Begäran om omprövning:

Begäran om omprövning lämnas på särskild blankett till kursadministratören. Innan begäran lämnas in bör studenten ha läst rättningsmallen (bedömningskommentarerna). Begäran ska vara noga motiverad och en kopia på tentamen måste bifogas.

Se även sidan [omprövning](#), som bl a innehåller information om lagar och förordningar gällande en begäran om omprövning.

Om originaltentamen genomförts på papper så förlorar den som hämtar ut sin originaltentamen möjligheten att begära omprövning.

Enligt rektors regler behövs inte någon beslutsmotivering om det lämnats en rättningsmall och gjorts en tentamensgenomgång, vilket görs i ämnet folkrätt.

Notera att mer än 1/3 av kursbudgeten för närvarande används till examination. En ännu noggrannare prövning av betygen skulle alltså betyda ännu mindre tid för undervisning.

Funktionsnedsättning

Allmänt

Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor.

För att ta del av stödet som erbjuds måste du göra en ansökan. Detta gör du genom att logga in i systemet Nais via länk på studentavdelningens hemsida och fylla i webbformuläret. För att fullfölja ansökan måste du bifoga ett intyg som bekräftar en varaktig funktionsnedsättning. Du hittar hemsidan via Stockholms universitet > Utbildning > Studera med funktionsnedsättning > Ansök om stöd och anpassningar

När ansökan är mottagen kontaktas du av studentavdelningen för att boka ett personligt möte.

Du som har beviljats stöd ska sedan ta kontakt med din institutions kontaktperson och lämna in det intyg som studentavdelningen utfärdar. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktor.pettersson@juridicum.su.se.

Examination vid funktionsnedsättning

Observera att du senast 3 veckor före varje examinationstillfälle måste meddela kursadministratör/amanuens att examination med stöd ska genomföras så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. Om anmälan inkommer senare kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas. Observera också att tentamensanmälan måste ske på sedvanligt sätt vid tidpunkt som anges i Athena. (Vanligen inträffar denna tidpunkt tio dagar före tentamen, men avvikelser kan förekomma.) Notera också att för stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) eller mer ingripande åtgärder (t.ex. dela upp tentamen) måste du i god tid men senast vid kursstart kontakta aktuell kursadministratör/amanuens och meddela att du önskar dessa stödåtgärder.

Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursvärdering i slutet av kursen. Kursvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Länken till den elektroniska blanketten läggs ut under anslag på Athena i slutet av kursen. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och de synpunkter och idéer som framförs i kursvärderingen övervägs alltid noga och redovisas i en kursrapport som publiceras både i Athena och på juridiska institutionens hemsida.

Kursledning och kontaktuppgifter

Kursansvarig: Pål Wrange, professor

Administratör: Sara Freeman

Kontaktuppgifter: 08- 16 25 75

Rum C 770 (mottagningstider: tisdagar och torsdagar 13-15)

FO@juridicum.su.se